

hrad - *stredoveký* opevnený objekt, pôvodne sídlo stredovekého pána, ale aj s funkciou vojenskou, správnu, hospodárskou; prvé hrady už v 9.-10.st., v našich krajinách od 12.-13.st., najmladšie z poč.16.st.; delia sa podľa staviteľa: šľachtické, cirkevné; podľa umiestenia: výšinné, ostrožné, hrebeňové, skalné, nížinné, blatné a ď.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Castle>

pozri *alcazar, kastel, mestský hrad, blatný/vodný hrad, križiacky hrad, ganerbenburg, komenda, detinec, hausberg, motte, shell keep, reduit; curtis, bergrit, donjon, flankovacia veža, palác hradný, purkarabstvo, komnata, latrán, prevet, dansker, hladomorňa, poterna, fortna/branka, ostrožna, šijová priekopa, plášťová hradba, štítový múr, bering, cingl, predhradie, predpolie; purkrabstvo, stredoveké profánne stavby; štátne hrady a zámky; opevnenie/fortifikácia; porovnaj castrum, akropolis; fortifikácia*

P. Brill: Prístav s hradom (1601)

P. Casteels II.: Pohľad na rušný prístav a jeho lode (2.pol. 17.st.)

G. Galli Bibiena: Pohľad na hrad s priekopou v popredí (fantazijná krajina, 1744)

W. Turner: Hrad Carisbrook (1827)

W. Turner: Hrad Kenilworth (1830)

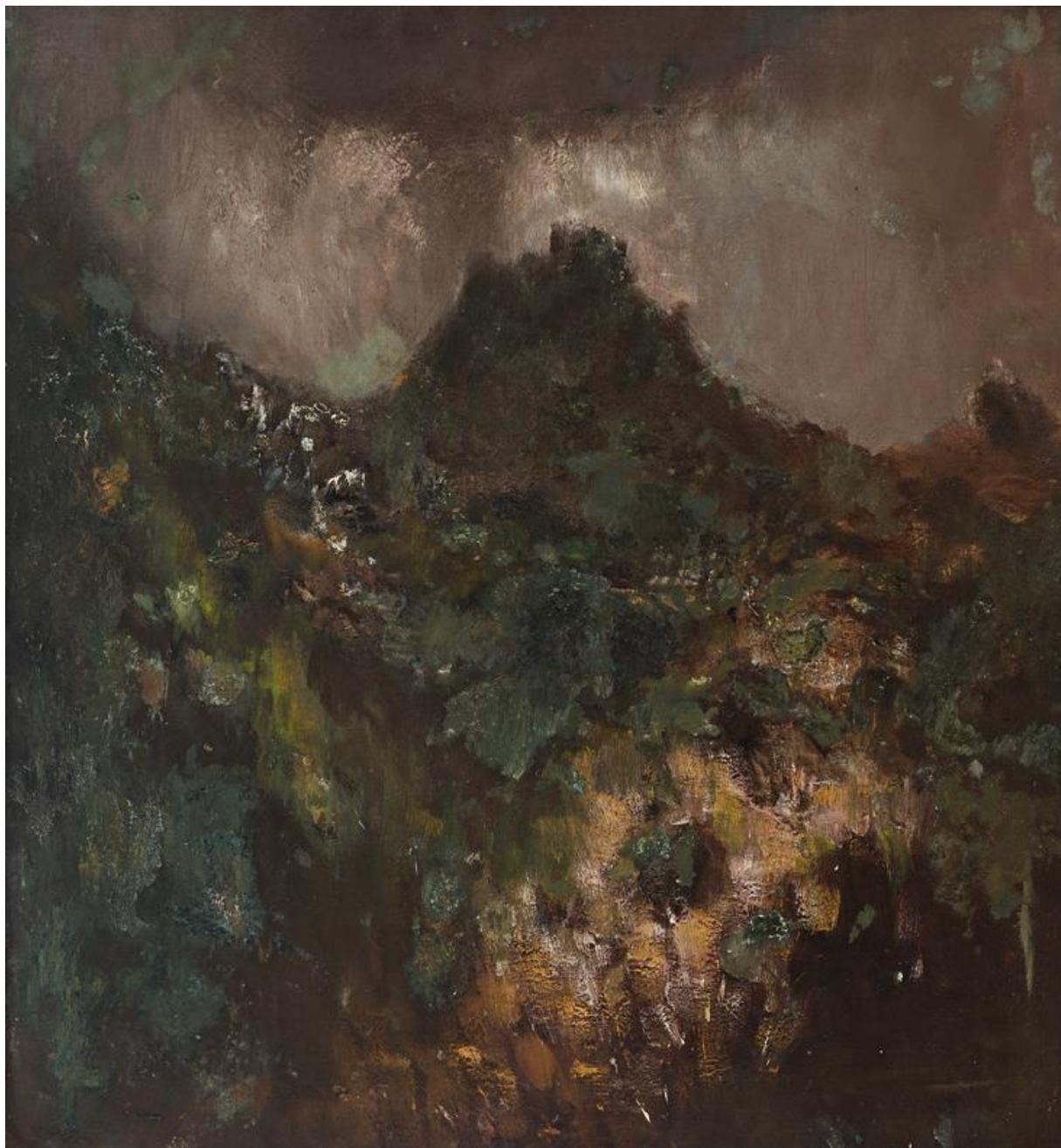
W. Turner: Hrad Caernarvon (1799)

W. Turner: Hrad Dolbadern (1799)

K. F. Lessing: Skalný hrad (19.st.)

L. Medňanský: Krajina s hradom pred búrkou (1895-1900)

hrad Anjelský - *Castel Sant' Angelo/mauzóleum Hadriánovo*

hrad blatný/hrad vodný - *blatný hrad*

hrad Bratislavský - *Bratislavský hrad*

hrad Camelot - pozri *Camelot*

hrad Gralburg/Gralzburg - pozri *Gralburg/Gralzburg*

hrad Křivoklát - jeden z najznámejších gotických hradov v stredných Čechách; v stredoveku obľúbené kráľovské sídlo; pôvodný lovecký drevený hrad českých kniežat prestaval na kamenný hrad kráľ Václava I. a jeho syn Přemysl Otakara II.; v rokoch 1319 - 1323 tu svoje detstvo prežíval budúci kráľ Karol IV.; i jeho syn Václav IV. sa na hrade s obľubou zdržiaval a podnikal lovecké výpravy do okolia

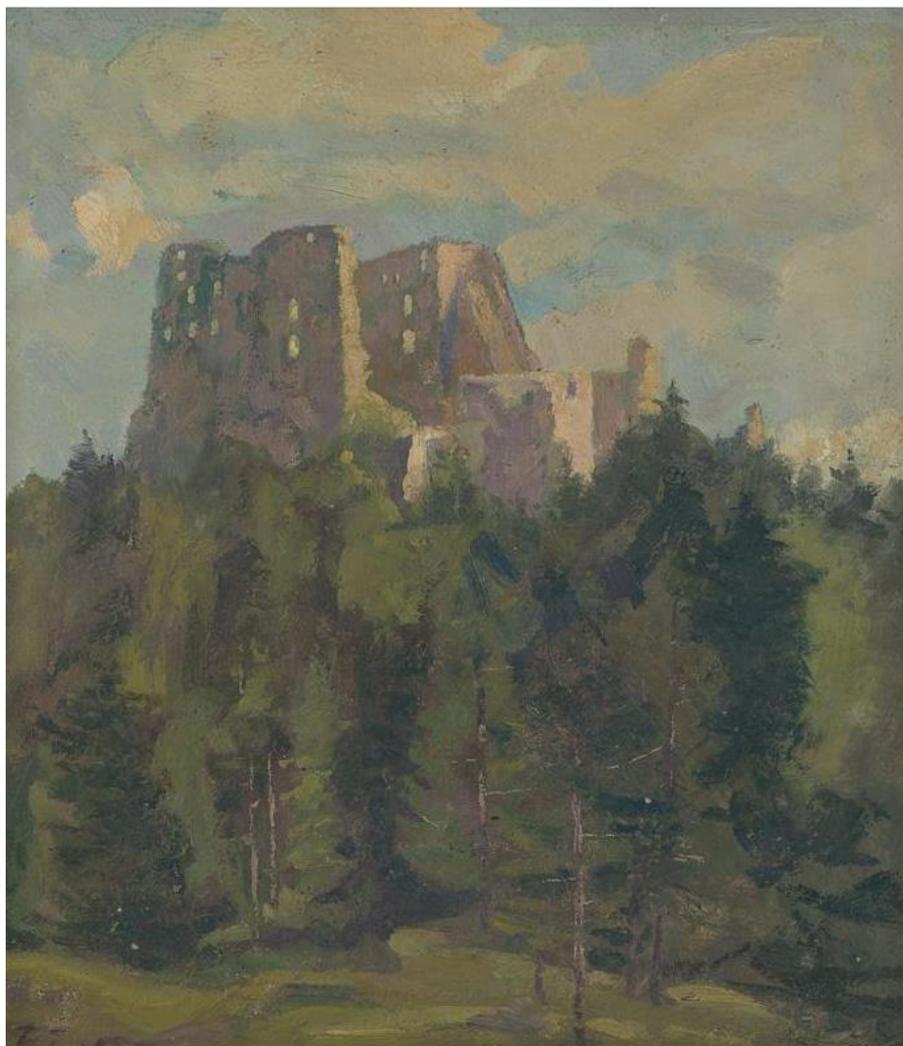
J. Mathauser: Hrad Křivoklát (19.-20.st.)

H. Ullik: Krajina s hradom Křivoklát (1876)

hrad husitský - *husitské hrady*
hrad Karlštejn - pozri *Karlštejn*
hrad križiacky - *križiacke hrady*
hrad Likava - pozri *Slovensko*

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=25

P. J. Kern: Hrad Likava (1922)

hrad mestský - mestský hrad

hrad Ostrý Kameň - pozri *Slovensko, J. van der Nypoort*

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=24

hrad Pražský - Pražský hrad

hrad Rabí -

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Rab%C3%AD_\(hrad\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Rab%C3%AD_(hrad))

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Rab%C3%AD_\(hrad\)#/media/File:Models_of_Rab%C3%AD_Castle_\(5\).JPG](https://cs.wikipedia.org/wiki/Rab%C3%AD_(hrad)#/media/File:Models_of_Rab%C3%AD_Castle_(5).JPG)

https://www.google.sk/search?q=hrad+Rab%C3%AD+pl%C3%A1n&tbm=isch&tbs=rimg:CftdtJlI9HKzIji2OimsX9CEKLLVjQV3lg4SQFWBQI8elWESH4-BnsVXnytl-Ta8iZzeyfYT-vTM33aSaAQjiLPGZCoSCbY6Kaxf0IQoEclORVwa5UtZKhIJstWNBXeWDhIR4bcRQLBUthMqEglAVYFAjx6VYRGBYWhcvoDOFCoSCRIfj4GexVefEQYp0AcyNfLdKhIJK2X5NryJnN4RtPXcpxYmLuYqEgnJ9hP69MzfdhFQDv0-ftWQ9SoSCZJoBCOIs8ZkEVAO_1T59NZD1&tbo=u&sa=X&ved=0ahUKEwiK8MaGgc7YAhUH46QKHb6sBZwQ9C8IHw&biw=1920&bih=989&dpr=1

Model hradu v dobe najväčšieho rozmachu

Model hradu v dobe najväčšieho rozmachu

hrad rodový - *ganerbenburg*

hrad rytiersky - pozri *komenda, križiacky hrad*

hrad rádu nemeckých rytierov (Bouzov, Morava)

hrad Tematín - *Tematín*

hrad vodný - *blatný hrad*

Gien (Francúzsko)

hrad Spišský - *Spišský hrad*

hrad Windsor - *Windsor (hrad)*

hradba - pozri *kurtina, plášť, mašíkuli, murus gallicus, palisáda redan, reduta, šíp, šiance, štítový múr, tambur, bering, cingl, luneta; strielňa; stavebný materiál; berma; hradisko*

V. G. Swarz: Nárek Jaroslavny (1866)

hradba kolová - kolová hradba

tzv. **hradba parkánová** - pozri *parkán*

hradba plášťová - plášťová hradba

hradba rohová - rohová hradba

hradba vozová - staroveká obranná taktika vojska v tyle nepriateľa, prevzatá v 15.st. *husitami*; pozri *boj/bitka/vojna*

hradbová koruna - 1.koruna udelovaná v rímskej *antike* prvému vojakovi, ktorý vstúpil na dobývané nepriateľské hradby (pozri *rímski bojovníci*); v rímskej antike tiež atribút *Kybele* (v latinskom prepise *Cybele/Magna Mater deum Ida*)

2.v stredoveku symbol nedobytnosti cnosti (pozri *Cnosti a Neresti*); niesla ju *Mária*, prípadne *Ecclesia*, zatiaľčo *Synagoge* koruna padá; s hradbovou korunou zobrazovaná aj *veľká neviestka babylónska*, ale aj personifikovaná *Praha*

hradbová ulička - ulička hradbová

hradby babylónské - jeden zo *sedmich divov sveta*

hradby kyklopské - kyklopské hradby

hradby mestské - mestské hradby

Hradčany - pozri *loreta, Praha, národná kultúrna pamiatka*

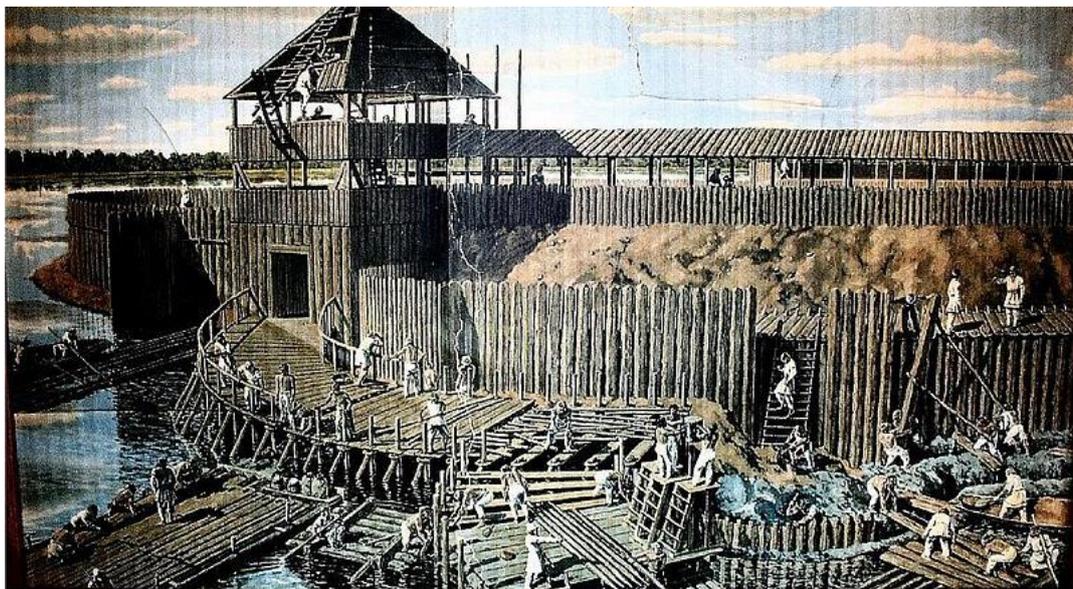

V. Preissig: Jar v Prahe (zinkografie, 20.st.)

hradisko - kmeňová osada, neskoršie sídlo kniežaťa alebo vojenské stredisko chránené *hradbami*; rozložené zvyčajne na výšine alebo uprostred barín; známe už v mladšej *dobe kamennej*, v dobe *keltskej* expanzie; veľký hospodársky význam v *slovanskej* dobe (ohradené miesto); pozri *akropolis*, *oppidum*, *berma*, *refugium*, *curtis*; *stredoveké profánne stavby*, *vodná priekopa*

http://en.wikipedia.org/wiki/Hill_fort

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hradi%C5%A1t%C4%9B>

Rekonštrukcia slovanského hradiska z 10.st.

hradisko blatné - *hradisko* v rovinatom močaristom terénu

hradisko slovanské - *hradisko* v 7.-8.st. ako sústava vojenskej ochrany

tzv. **hradištná doba** - obdobie pred rokom 800; pozri *české báje*

hradný palác - *palác hradný*

Hrádok (okres Nové Mesto nad Váhom) - pozri *Slovensko*

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Hr%C3%A1dok_\(okres_Nov%C3%A9_Mesto_nad_V%C3%A1hom\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Hr%C3%A1dok_(okres_Nov%C3%A9_Mesto_nad_V%C3%A1hom))
2

M. Tvrdoň: Jeseň v Hrádku (1973)

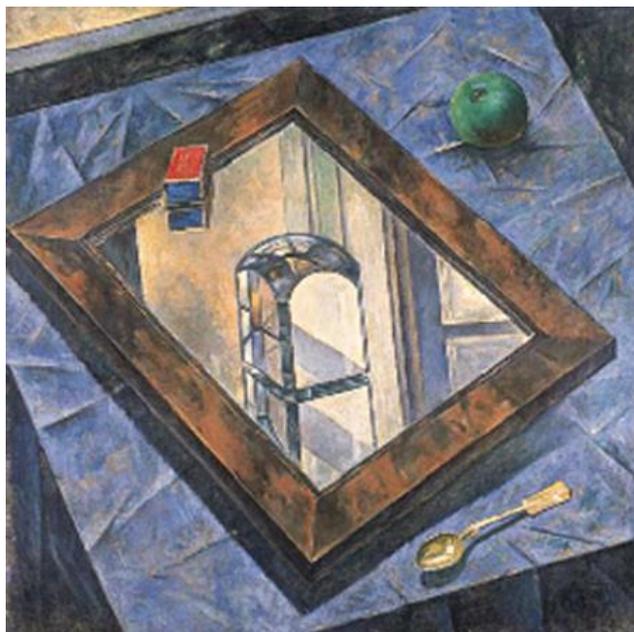
Hraesvelg - tiež Hraesveglur, vo švédčine *Räsvelg*; v starej nórčine – „požierač či hltáč mŕtvol“; v *severskej mytológii* obor *Jötnar* v podobe *orla*, ktorý sedí na okraji neba v maske orla a svojím bystrým zrakom pozoruje ríšu bohyně *Hel*, *Helheim*; je tiež spájaný so zimou, nakoľko svojimi krídlami vytvára ľadové vetry *Vasud*, ktorými ľuďom znepríjemňuje život; pozri *vtáky v severskej mytológii*, *mytologické dravé vtáky*, *bytosti severskej mytológie*, *zvieratá v severskej mytológii*, *Jötnar*

hrachovec - Täubl: vzácnejšia odroda *aragonitu*; vznikal v časoch, keď vody horúcich prameňov v Karlových Varoch vytekali voľne do riečky Teplá; v jej riečišti sa zrnká piesku obaľovali vrstvami *aragonitu* a vzájomne sa stmelovali; guľky hrachovca majú veľkosť hrachu, niekedy sú menšie alebo vzácnejšie väčšie; tento vylučovaný aragonit býva biely, niekedy hnedastý; je to krásny ozdobný kameň, najmä keď je brúsený a vyleštený; pozri *drahokamy a polodrahokamy*

hranica - pozri *autodafé*, *pálenie marnivosti*, *karneval*

hraničné kamene - *kamene hraničné*

hranol - pozri *obelisk*; *matematika*

K. Perov-Vodkin: Zátíšie s hranolom (1920)

hranové rebro - rebro hranové

hranostaj - v alegórii *piatich zmyslov* (rytina 16.st.) ho drží na rukách postava predstavujúca *Hmat*; striedaný *ježom*, ktorý symbolizuje hrubý vnem; hranostaj ako symbol čistoty spájaný s *Voršilou z Kolína/z Orsola*; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; hermelín*

-v súvislosti s heslom *bazilišok*: podľa stredovekých bestiárov je bazilišok krížencom kohúta a hada, ktorý sa vyľahol z *kohútieho vajca*; miluje teplo a sucho; jeho vôňa zabíja hady, jeho dych vtákov a jeho pohľad ľudí; zomiera iba po uhryznutí hranostajom

Leonardo da Vinci: Dáma s hranostajom

Bazilišok (iluminácia stredovekého bestiára)

hranostaj biely - Heinz-Mohr: biely hranostaj, ktorému bolo v staršou prírodovedou pripisované zázračné zrodenie a ktorý zabíja hadov, sa stal symbolom Krista, premožiteľa *diabla* (had): „Kristus, vznešený *hermelín*, vkĺzol do bezodného pažeráka pekla a zahryzol vražedne jedovatého červa, zabíjajúc ho všetkou mocou“

hráňová klenba - *klenba hráňová*

hra v kocky - pozri *hra*; *Amfidamant 1*

hrazdené murivo – čes. hrázděné zdívno; typ murovky využívanej najmä v *stredoveku*, pri ktorej nosnú konštrukciu tvorí drevená trámová kostra, vyplnená kamennou, tehlovou a inou murovkou; trámy konštrukcie často ostávajú nezakryté a vzniká tak typická podoba hrazdeného muriva; v českých krajinách nie je tento spôsob stavby múrov príliš častý, nachádzame ho predovšetkým v západných a severných Čechách v oblastiach bývalých Sudet; úplne bežný je v Nemecku, Francii a Anglicku; hrazdené stavby historicky vznikali v období 12.st. v oblasti stredného Porýnia; nahrádzali skoršie celodrevené *zrubové stavby*; podnetom k ich vzniku bola úspora dreveného materiálu; doložené od 1.pol.7.st., rozkvet v 16. a čiastočne v 17.st.; k veľkému rozmachu hrazdených stavieb došlo na prelome 18. a 19.st.; pôvodne tieto stavby vznikali v mestách a neskôr sa rozšírili aj na vidiek; v mestách boli hrazdené stavby s príchodom nových stavebných technológií postupne vytláčané celomurovanými alebo neskôr *betónovými* stavbami; existujúce hrazdené stavby boli prestavované alebo zbúrané a nahradené novou výstavbou; pozri *stavebný materiál*; *záverník*, *vzpera*; *Queen Elisabeth Style*, *jakubský štýl*; *zrubová stavba*

<https://de.wikipedia.org/wiki/Holzfachwerk>

https://www.google.sk/search?q=Holzfachwerk&espv=2&biw=1850&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjh-9DJ5Y_MAhWB2BoKHcZ5A50QsAQIHA&dpr=1#tbm=isch&tbs=ring%3ACR4BxlWBrh27IjSjY6Bt1GIaE8AIYZEjPqIae43BuQLGwm3hkbG7ITYcyYszmbHpgdHNjPSmNih7ibHO8PYUiS5FCoSCZIIjoG3UaUBERZZ35K4fGzaKhIJ7wAhhkSM-ogRSyf8I4V9yg8qEglp7jcG5AsZaRHp--jVt_1GSVyoSCbeGRsbshNhZESmBAkZ-xdh0KhIJizOZsemB0cRK-uMCDw4GiIqEgk2M9KY0iHuJhG5P_1GkzoCudCoSCcc7w9hSJLkUEXRfjwtrmixS&q=Holzfachwerk&imgdii=E6O_x66IjVaOuM%3A%3BE6O_x66IjVaOuM%3A%3BxzvD2FIkuRTu0M%3A&imgrc=E6O_x66IjVaOuM%3A

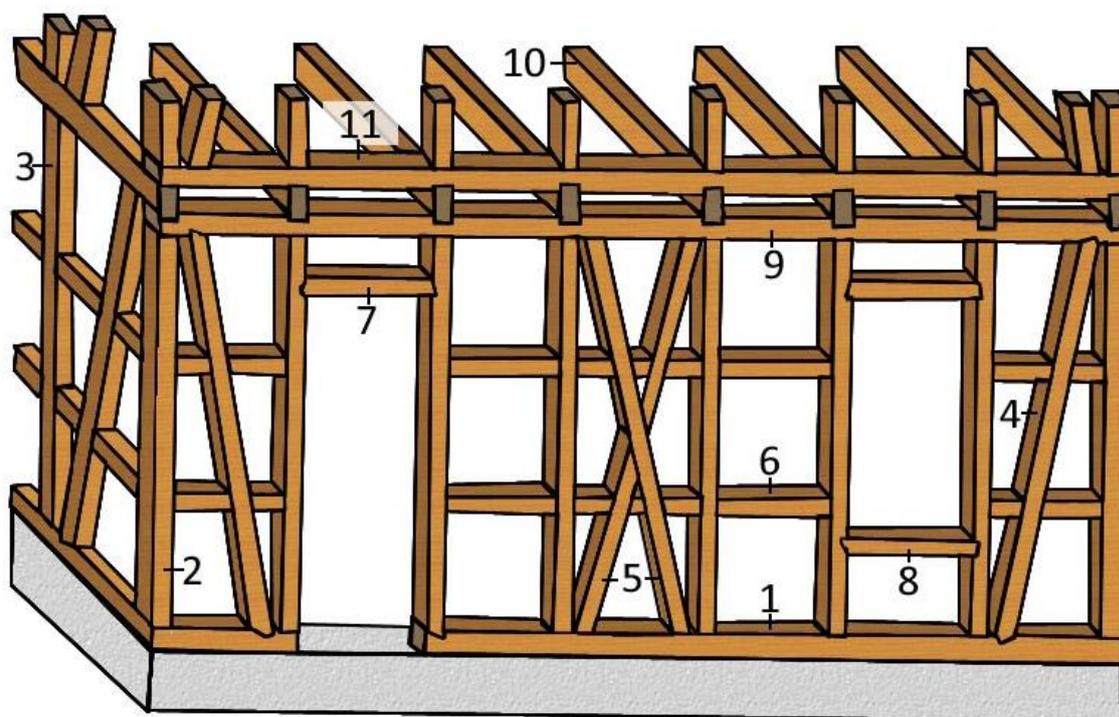

Schéma hrazdeného muriva

Hrazdené murivo

A. Dürer: Narodenie (medirytina, 1504)

hrdinovia trojskí - trojskí hrdinovia

hrdinovia severských mýtov a legiend - pozri *Einherjar*, *Hagbard*, *Helgi*, *Hervors*, *Nidung*, *Rerir*, *Sigurd*, *Svafrlami*, *Svipdagr*; *severská mytológia*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Heroes_in_Norse_myths_and_legends

hrdinstvo - statočnosť

hrdinské legendy - pozri *anglické hrdinské legendy, germánske hrdinské legendy, stredoveké legendy, hrdinovia severských mýtov a legend*

hrdlička - lat. turtur

Biedermann v súvislosti s heslom *holub/holubica*: v ranokresťanskom spise *Physiologus* sa spomína hrdlička, ktorá hoci je od prírody roztáraná, keď ovdovie, vzápätí zomiera v spomienkach na mŕtveho druhu a neviaže sa na nikoho iného; spojená s bohyňou *Afrodite/Venus*

-národný symbol niektorých štátov: Anquila, Britské Panenské ostrovy

pozri *očista, Uvedenie Pána do chrámu, Očisťovanie matky; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; symboly a personifikácie národné; Hromnice*

<http://bestiary.ca/beasts/beastgallery254.htm>

S. G. Anderson: Divá hrdlička (19.st.)

hrebeň - 1.významom spojený so symbolikou *hlavy, vlasov* a tým aj magicky so slnečnými lúčmi, fyzickou a duchovnou silou; *rituálna* funkcia zachovaná aj v *kresťanstve*: po oblečení liturgického rúcha (pozri *ornát*) kňaz musel ešte učesať svoje vlasy, aby tak symbolicky usporiadal svoje myšlienky > kňazským hrebeňom venovaná v stredoveku veľká pozornosť; témam výzdoby a spôsobom stvárnenia, aj voľbe materiálu (napr. *slonoviny*); príkladom tzv. hrebeň sv. Heriberta (870, z dielne na spracovanie slonoviny v Metách, *slonovina* s vyobrazením Ukrižovaného medzi Slnkom, Mesiacom, *rozetami* a *akantovými* vetvami; pozri *móda; Šét*

2.drevená *mreža* v stredovekej opevnenej *bráne*

3.*emblém* tudorovského rodu; pozri *tudorovská gotika*

-v súvislosti s heslom *Šét*; v moslimskej tradícii mnoho z tradičných islamských remesiel možno vysledovať až k *Šétovi*, ako napr. vyrábanie hrebeňov z rohov

<https://en.wikipedia.org/wiki/Comb>

Ch. Weigel st.: Výrobca hrebeňov (medirytina, 1698)

hrebeň kohútí - pozri *kohút* (*Biedermann*)

hrebeň liturgický - *liturgický hrebeň*

hrebeň Zlatý - *Zlatý hrebeň*

hrebeňová keramika - *archeologická kultúra* pomenovaná podľa výzdoby otláčkami hrebeňového kolíku na nádobách; typická pre poľovnícko-rybárske kultúry severného Sliezska od *neolitu* do staršej *doby bronzovej*; niektoré skupiny považované za predchodcov Ugrofinov; niekedy nazývaná *jamkovo-hrebeňová kultúra*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Kultura_h%C5%99ebenov%C3%A9_keramiky

hrebienok - grádok

Hreidmar - v starej nórčine Hreiðmarr; v *severskej mytológii* otec *Fafnira*, *Otra*, *Lyngheiðr*, *Lofnheiðr* a *Regina*; vlastnil dom trblietavý sa zlatom a drahokamy, ktorý postavil Regin a strážil Fafnir; potom čo *Otra* náhodne zabil *Loki*, museli bohovia *Asovia* za jeho smrť zaplatiť zlatom a magickým prsteňom škriatka *Andvariho*, ktorý dokázal robiť zlato; Fafnir a Regin neskôr zabili Hreiðmarra pre magický kruh; Fafnir sa rozhodol, že chce *andvarinaut* iba pre seba, a tak sa premenil na draka a Regin odišiel preč; Fafnir strážil poklad, kým neprišiel *Sigurd* a nezabil ho; Hreiðmarr vystupoval v ságe *Völsunga* a *Próze Edda*; pozri *severskí škriatkovia*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Hrei%C3%B0marr>

hríbová hlavica - hlavica hríbová

hríbový stĺp - pozri *hríbový strop*

hríbový strop - *železovetónový* strop bez prievlakov, ktorý nesú *hríbové stĺpy*; pozri *skeletová stavba*

Hričov - pozri *Slovensko*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Hri%C4%8Dov>

https://sk.wikipedia.org/wiki/Hri%C4%8Dovsk%C3%BD_hrad

Stredoeurópsky grafik zo 17.storočia: Hričov (rytina, veduta, 1600-1700)

hriech, hriešnosť, hriešnik - lat. peccatoris – „hriešnik“; Speculum peccatoris – „Zrkadlo hriešnika“

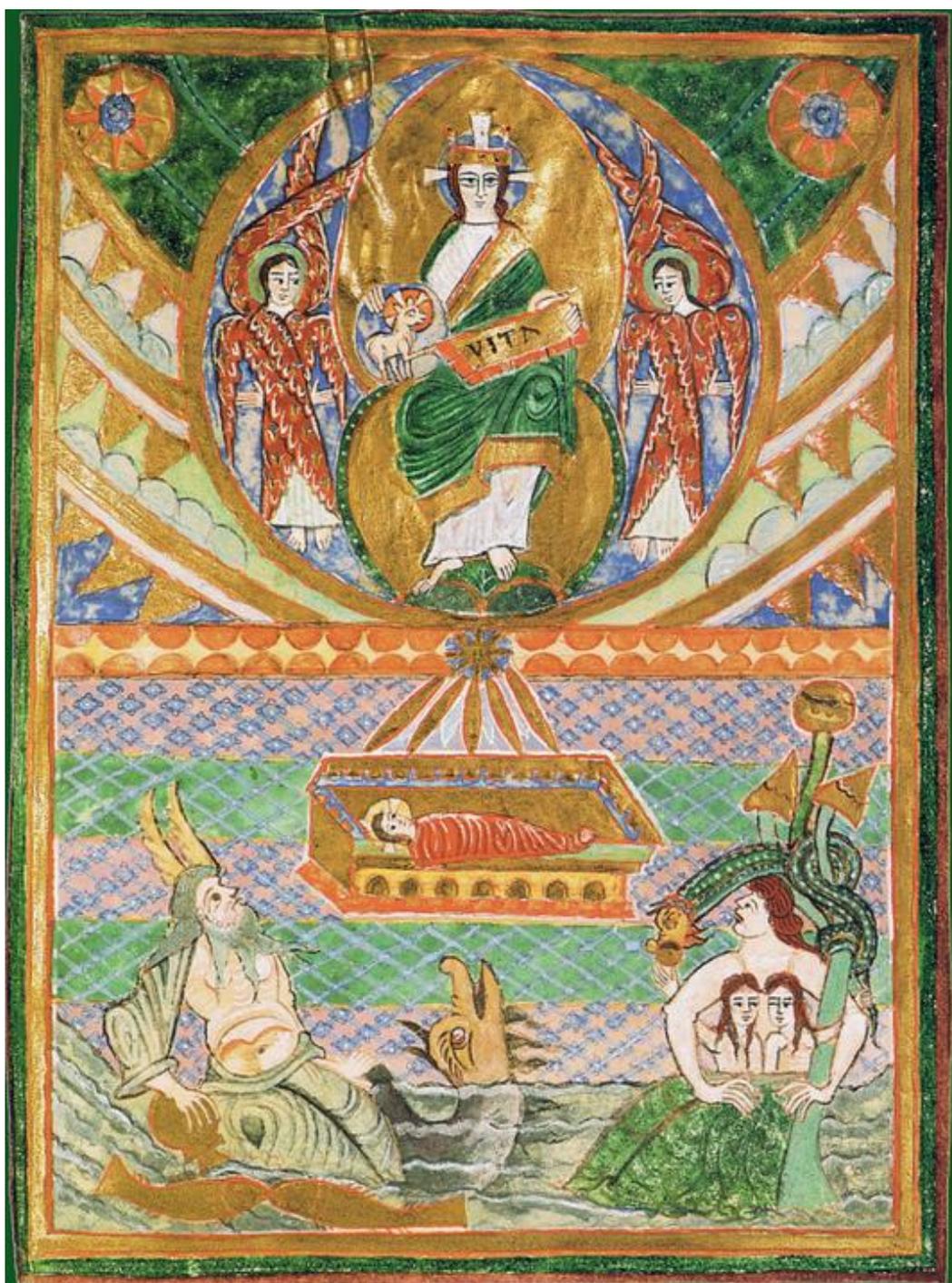
-v *Ikonológii* Cesara Ripu *alegória* v podobe čierneho mládenca (hriech páchaný z nevedomosti a nerozvážnosti - výsady mladosti), slepého a nahého, ktorý sa trmáca kľukatou, kamenitou cestou, opásaný iba *hadom*; ľavý bok a srdce mu ohlodáva červ; nahý a čierny mládenec > hriech na rozdiel od *Cnosti* je vecou nečistou; had ako opasok stelesňuje *diabla*, červ znázorňuje *svedomie*

Biedermann v súvislosti s heslom *jablko*: sladkosť jablka sa pôvodne spájala so symbolmi *hriechu* aj na základe latinskej podoby slova *malum* (pôvodne grécky *melón*; lat. jablko) s lat. slovom *malum* – „zlo“; nezriedka sa preto v barokovom umení znázorňovala smrť ako kostlivec s jablkom v rukách < za *prvotný hriech* treba zaplatiť *smrťou*

pozri *cirkev, spoveď, jurodiví/blázni v Kristu; očisťec, predpeklie, peklo, templári, červ hriechu, Bič Boží, znamenie hriechu/znamenie hanby, svedomie, Eva, Očistenie sa od hriechu, aspis, božia opica, farba červená, odpustky; figovník, falos, havran, koza, pavúk, pštos, žaba, popol, zem (Baleka); obeť; Posledný súd, váženie duši; bibližmy, biblia, (Beliana); strom, labuť, jablko, arma Christi (Biedermann); bičovanie, umývanie, Kupido so zviazanými očami (Hall); Fénix (Wensleydalová); Satan, diabol, peklo; H. Bosch, šarivari*

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%80%D0%B5%D1%85>

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=6

Majestas Domini. Alegória vykúpenia a hriechu - Eva ponúkajúca jablko Adamovi (Bernward evanjeliár, Hildesheim, 1015)

Zatratenci (pravá strana tympanónu Posledný súd, Bambereská katedrála, 12.st.)

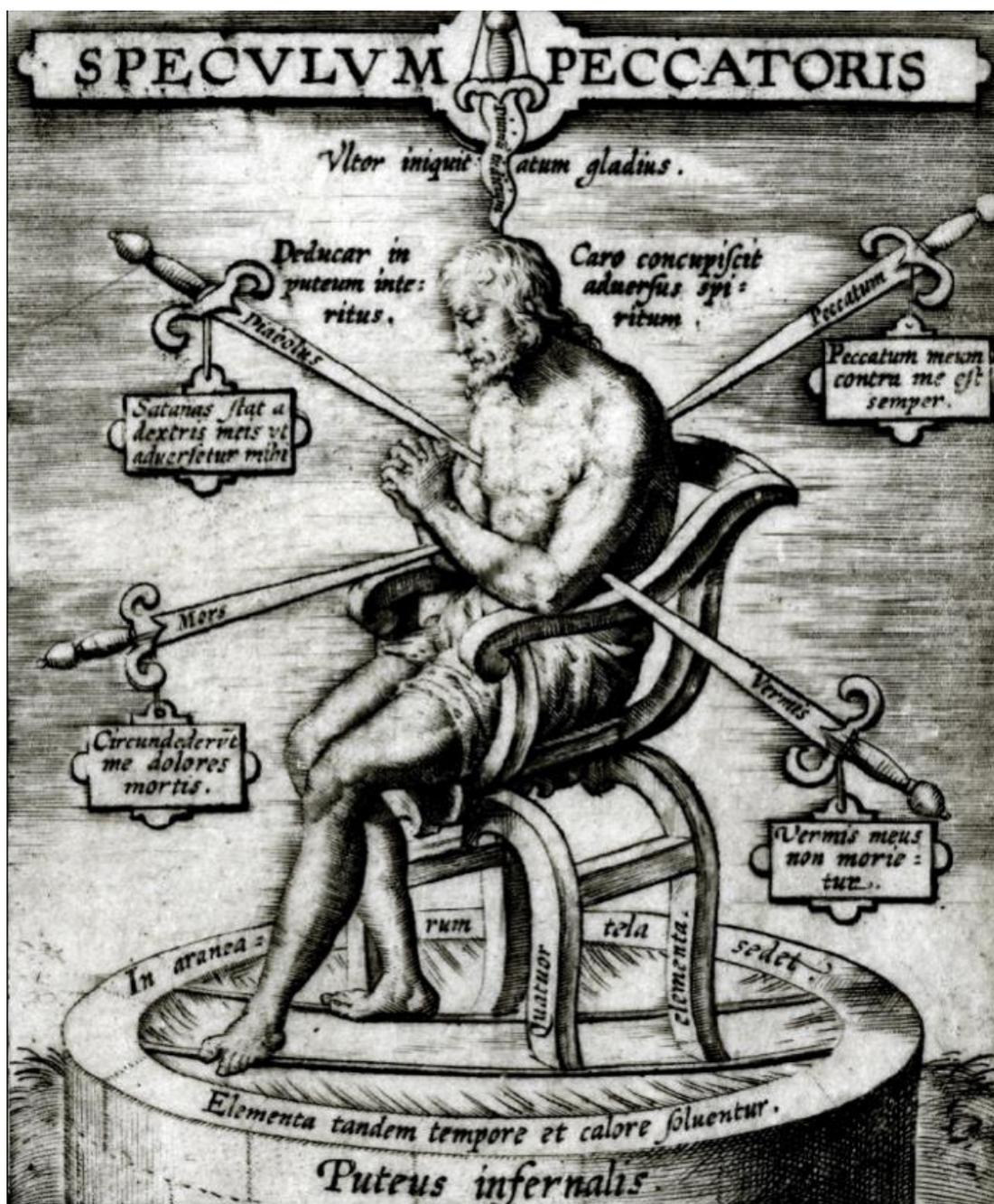
Diabol zapisuje hriechy návštevníkov kostola (reliéf, opátstva Maria Laach, Nemecko, 12.st.)

Neznámy autor: Hriešnik (1501 – 1600)
Anonym: Hriešnici v pekle (drevoryt, 16.st.)

Tabuľa hriešnikov (fragment, 18.st.)

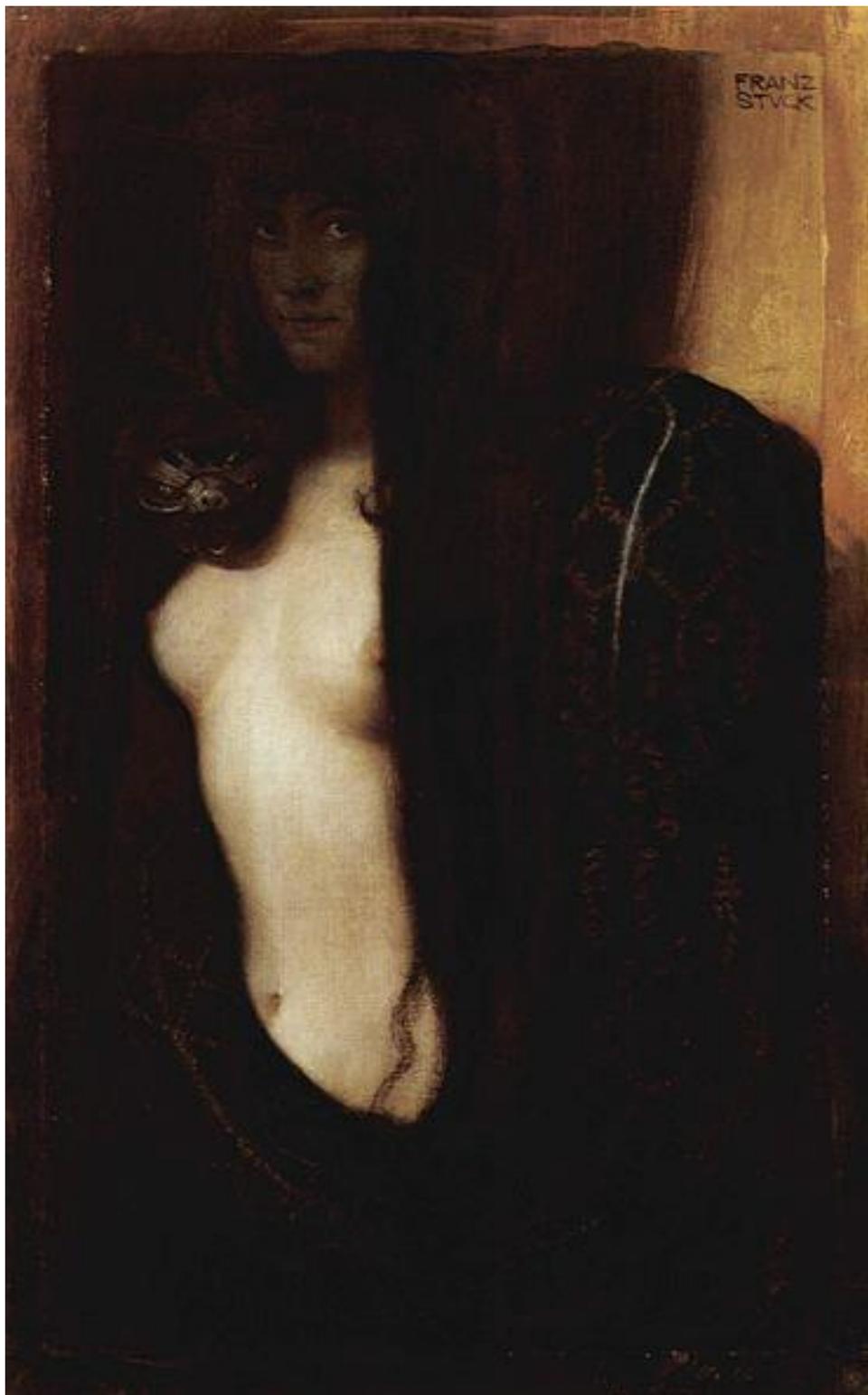
H. Wierix: Speculum peccatoris (1619)

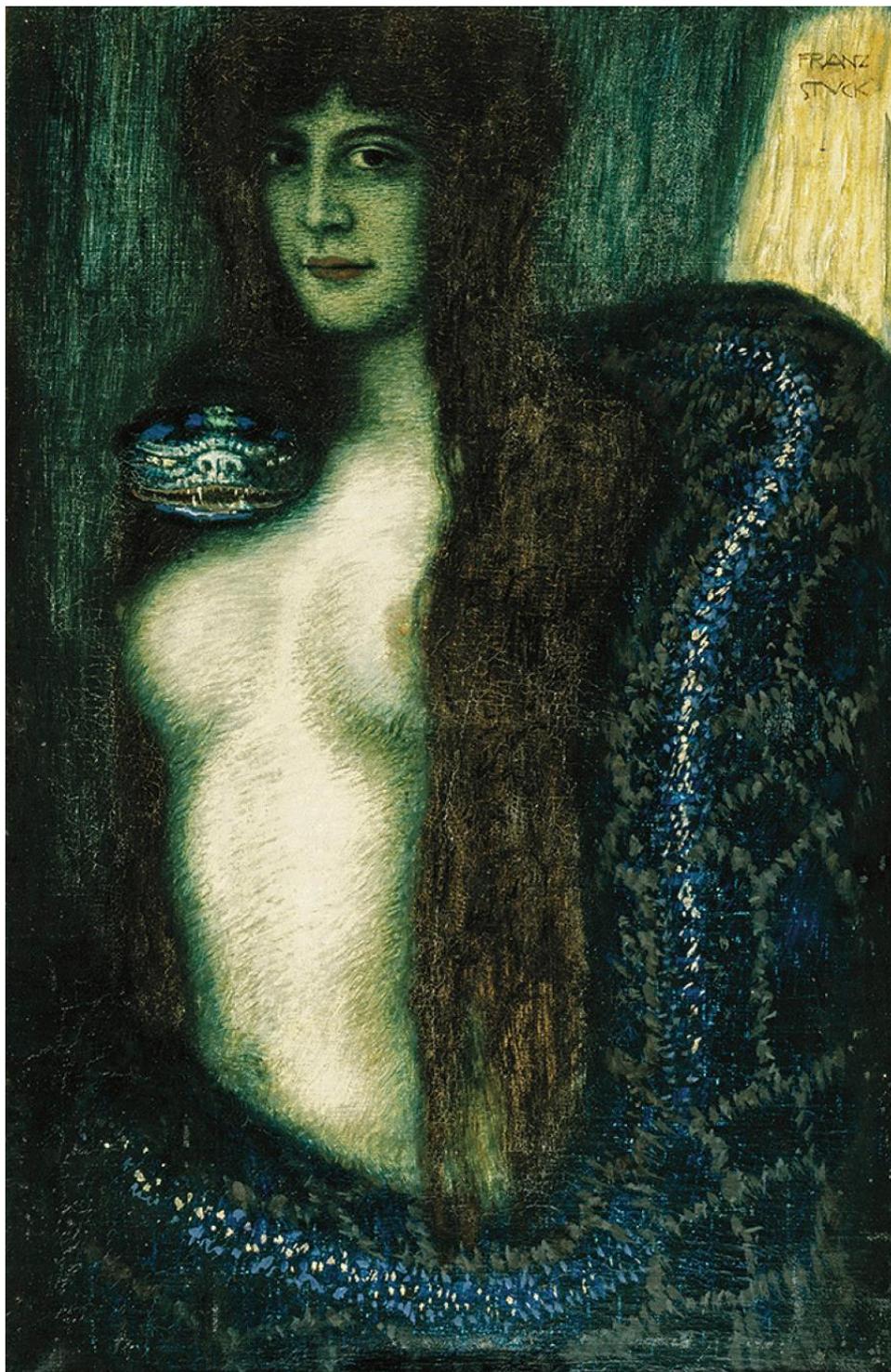
H. Wierix: Smrť hriešnika (17.st.)

H. Wierix: Kristus poráža satana a hriech (1585)

F. von Stuck: Hriech (1893)

F. von Stuck: Hriech (1908)

hriech prvotný - prvotný hriech

hriech smrteľný - pozri *sedem smrteľných hriechov/sedem hlavných hriechov*; *táboriti*; *červ hriechu*; *Kristus pred Pilátom*

hriešnici a colníci - pozri *Kristus v dome Matúša*

Hrímfaxi - *Skinfaxi* a *Hrímfaxi*

Hrímnir - v *severskej mytológii* bol Hrímnir obor (*Jötnar*); jeho meno môže znamenať buď „ten, ktorý je pokrytý inovaťou“ alebo „ubryzganý“; v **Hyndluljóð** je otcom Heidricha a Hrossbjófr; v **Skírnismál** je pravdepodobne typickým obrom; v **Nafnapulur** zahrnutej v *Próze Edda* je zaradený medzi *Jötnar*; vo **Völsunga sága** je otcom obryne *Hljod*, ktorú bohyňa *Frigg* posla ku kráľovi

Rerir a jeho žene s jablkom plodnosti; keď kráľovský pár zomrie, následne Hrímnir sám pošle Hljod, aby sa stala Völsungovou ženou; v **Grims sága loðinkinna** je otcom obrov Feima a Kleima; jeho manželka sa volala Hyrja; pozri *Jötnar*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Hr%C3%ADmnir>

hrivna - 1. v archeológii kovový polotovár rôzneho tvaru, veľkosti a hmotnosti z obdobia raného stredoveku
2. stredoveká škandinávská minca z 9. st., v 11. st. rozšírená a užívaná takmer v celej Európe až do novoveku

hrnčiari - patrónkou hrnčiarov je Katarína Alexandrijská; v gréckej mytológii pozri Héfaistos, Prométheus; v egyptskej mytológii pozri Ptah, Chnum/Chnumew/Chnumis; remeslo, nádoby

Ch. Weigel st.: Hrnčiar (medirytina, 1698)

hrnčiari anglickí - anglickí hrnčiari

hrnčiarsky kruh - podľa *gréckej mytológie* objavený *Talosom*, za čo ho závistlivý *Daidalos* zhodil mestských hradieb; vynález hrnčiarskeho kruhu umožnil vyrábať dokonalú tenkostennú a tvarovo bohatú *keramiku*; v Prednej Ázii a Egypte hrnčiarsky kruh známy asi v 2.tis.pr.Kr. (> v *egyptskej mytológii* boh *Ptah* zhotovil na hrnčiarskom kruhu vajce, z ktorého vznikli bohovia, ľudia aj zvieratá); v Grécku a na juhu Európy užívaný asi od 1.tis.pr.Kr.; pôvodný staroveký hrnčiarsky kruh mal iba ručnú otáčavú dosku, nožný pohon sa začal užívať až v stredoveku; na našom území začali hrnčiarsky kruh užívať *Kelti* pribl. od 4.st.pr.Kr.; v období *germánskeho* vpádu a osídlenia vynález hrnčiarskeho kruhu zabudnutý; objavuje sa až po príchodu *Slovanov*; pozri *keramika točená, obtáčanie keramiky; Chnum/Chnumew/Chnumis*

hrnčiarsstvo - pozri *hrnčiari, hrniec, keramika*

hrnčiarsstvo bicephalous - bicephalous hrnčiarsstvo

hrnec - pozri *nádoby, keramika*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hrnec>

http://en.wikipedia.org/wiki/Cookware_and_bakeware

G. Ceruti: Zátišie so sliepkou, cibuľou a hrncom (1750)

G. Ceruti: Zátišie (1736-1742)

J. Koreszka: Zátišie kuchynské I. (okolo 1930)

hrob - 1.podľa konštrukcie: *jamový, katakombový (pozri arkosolium), komorový, skriňový, popolnicový, etážový, galeriový*

2.podľa rítu: *kostrový, žiarový*

pozri *archeológia; náhrobok, náhrobník, náhrobný kameň, náhrobné plastiky; arkosolium, lútroforos; granátovník, zrkadlo (Baleka); borovica (Biedermann); génius (www); mŕtvy; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; Ka*

A. Veneziano: Stará žena sa blíži k hrobu (memento mori, 1528)

V. G. Perov: Nad synovým hrobom (1874)

C. D. Friedrich: Hroby starých hrdinov (1812)

L. Mednyánszky: Nad hrobom (1878-1885)

hrob Adamov - Baleka v súvislosti s heslom *céder*: podľa stredovekej *legendy* vyrástli na Adamovom hrobe tri stromy: *céder*, *cyprus* a *pínia*; stromy zrástli v *libanonský céder*, najkrajší zo stromov; pozri *symboly číselné:3, Adam*

hrob Boží/hrob Svätý - Boží hrob

hrob čestný - čestný hrob

hrob etážový - *halštacký* konštrukčný typ *hrobu*; pozri *tzv. hroby kniežacie*

hrob galériový - eneolitický konštrukčný typ *hrobu*; pozri *eneolitické umenie*

hrob jamový - konštrukčný typ *hrobu*

tzv. hrob kniežací - *hrob etážový* v *halštackom* období (750-450 pr. Kr.) v západnom okruhu: pochovávanie na vozoch; pozri *umenie doby bronzovej*

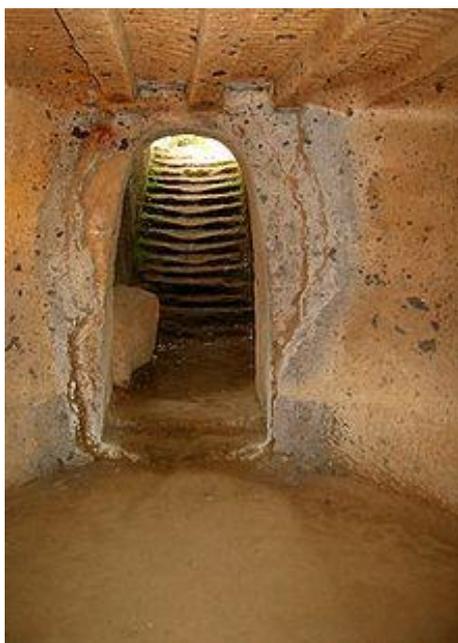
hrob katakombový - praveký a staroveký konštrukčný typ *hrobu*: *katakomba*; pozri *arkosolium*

hrob komorový - konštrukčný typ *hrobu* na princípe *komory*; vyhlbený v zemi, *jaskyniach*, vytesaný do skál (pozri *náhrobok*); niektoré komorové hroby radené aj medzi *megality*, napr. praveký *dolmen*; tiež staroveké *kolumbárium*

<http://de.wikipedia.org/wiki/Cerveteri>

Tumulus s komorovým hrobom (nekropola Banditaccia pri Ríme)

Vstup do komorového hrobu (nekropola Banditaccia)
Hrobová komora (nekropola Banditaccia)

hrob kostrový - kostrový hrob

hrob Kristov - Kristov hrob

hrob kupolovitý - pozri tumulus

hrob mučeníka - martýrion

hrob okrový - okrové hroby

hrob popolnicový - delenie podľa rítu; spálené pozostatky mŕtveho ukladané do popolníc; pohrebisko s popolnicovými hrobmi - popolnicové polia; pozri archeológia

hrob prázdny/symbolický - gréc. kenotaf

hrob skalný - skalný hrob

hrob Svätý - hrob Boží

hrob Svätý - Boží hrob

hrob symbolický - hrob prázdny

hrob šachtový - hlboký hrob vyhlbený v zemi, skale; šachtové hroby napr. v Mykénach; pozri náhrobok

hrob vežový - s pohrebnou komorou miestnenou hore; Malá Ázia 6.st.pr.Kr.; pozri náhrobok

hrob žiarový - delenia podľa rítu (pozri hrob kostrový); spálené pozostatky tiel ukladané do popolníc apod.

hrob židovský - židovský hrob

hrobár - do 13.st., keď ešte žili ľudia hlavne ako poľnohospodári v malých obciach, členovia sa postarali dokonca aj o svojich mŕtvych; niekedy úlohu hrobárov na seba prevzali členovia náboženských bratstiev; s rozširovaním miest a spolužitie mnohých ľudí ponúkala sa možnosť hrobára na plný úväzok; hrobári sa postarali o telo, vykopanie *hrobu*, odbavenie *pohrebu*; na zamestnanie hrobára sa pozeralo ako na niečo nečestné, lebo títo ľudia sa „živili utrpením druhých“; mali kontakt s mŕtvymi, tak v zmysle patogénom (choroby, mor), ako mystikom: oveľa viac zavážilo, že podľa stredovekého názoru prichádzali do kontaktu s dušami mŕtvych; nezriedka sa predpokladalo, že na hroby prichádzali *čarodejnice*, aby udržiavali kontakt s *démonmi*; hrobár bol často (možno nie vždy neoprávnene podozrievaný, že sa obohatil na majetku *zosnulého*; príslušníci tohto zamestnania teda boli stigmatizovaní, netvorili cech, ale boli v službách farnosti a kostola

<http://mittelaltergazette.de/9908/wissenswertes/der-totengraeber/>

Ch. Weigel st.: Hrobár (medirytina, 1698)

C. Schwabe: Anjel smrti (detail obrazu Smrť hrobára, 1890)

V. M. Vasnevov: Hrobár (19.st.)

J. Alexy: Hrobár (1928-1930)

J. Alexy: Hrobár z Turian (1936)

M. Bazovský: Hrobári (1930)

hrobka - pozri *tholos, columbarium, mohyla, pyramída, mauzóleum, edikula, chillpas*

E. de Witte: Pohľad na hrobku Williama le Taciturne. Interiér Nového kostola v Delfách (1656)

Schwanzenberská hrobka (xylografia, 2. pol. 19. st.)

hrobka kráľovská - v úzkom význame: hrobka *faraónov* - *pyramída*

tzv. **Hrobka nereíd/Pomník nereíd (v Xanthe)** - jedno z najznámejších zobrazení *nereíd/doridiék* z konca 5.st.pr.Kr. pri maloázijskom Xanthe; *kenotaf* lýkijského náčelníka, ktorý zahynul v námornej bitke okolo 400 pr.Kr.; forma chrámu na stupňovitom *soklu*; reliéfy *nereíd*; dnes *British Museum* v Londýne

hrobka praveká/staroveká - pozri *tholos*

„**hrobky kráľov**“ (v *Patfose*) - v súvislosti s heslom *Cyprus*: systém chodieb a jaskýň vytesaný do skaly; od 3.st.pr.Kr. sem pochovávali bohatých aristokratov, teda nie kráľov; hrobky majú skutočne kráľovské rozmery, niektoré veľkosťou a rozložením imitujú domy živých

hrobka Tutanchamonova - *Tutanchamonova hrobka*

hrobky Staré - *Staré hrobky*

hrobová komora - *komora hrobová*

Hrod - v starej nórčine Hroðr – „Preslávená“; obryňa z rodu *jötnar* (pozri *Gýgjar*), priateľská k *Asom*, manželka jötnara obra *Hymira*; podľa eddickej básne *Hymiskviða* bola matkou *Týra* a Hymir jeho otcom; neskôr Próza Edda uvádza, že jeho otcom bol *Odin*; pozri *Jötnar*, *Snorriho Edda*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Hro%C3%B0r>

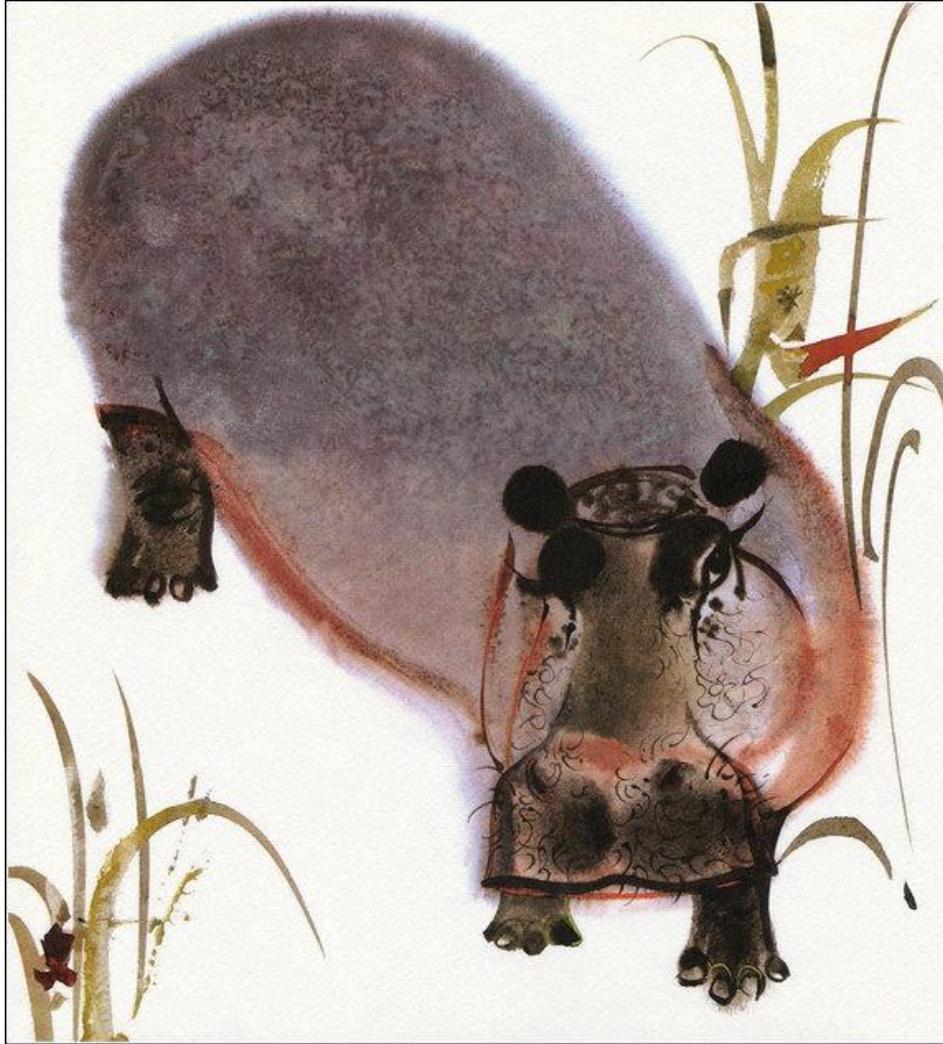
hroch - pozri *Taweret*; *zvíera*

F. X. Wagenschön: Neptúm a Amfítřité so skupinou mermanov a nereíd (rytina, 1784)

F. X. Wagenschön: Neptún s Amfitrité, Mermanmi a kúpajúcimi sa nymfami (rytina, 1771)

M. Hanák: Hroch (akvarel, ilustrácia)

hrom - pozri *bohovia hromu; hromnice; Zeus Kataibates; Sedem hromov*

Biedermann v súvislosti s heslom *kukučka*: kukučka v nemčine (doložené od 16.st.) alternuje *diabla* ale aj *hrom* alebo *supa*

Biedermann v súvislosti s heslom *bažant*: veľký význam mal bažant v Číne, kde jeho hlasný trepot krídiel dávali do súvislosti s hromom a praprincípom *jang*

hromadný nález - *depot*; v *archeológii* súbor predmetov podobného druhu, uložený mimo sídlisko, v príbytkoch alebo v kultových objektoch; pozri *industria*

Hromnice - deň *sviečok*; katolícky sviatok 2.februára; rozhranie dvoch dôb *cirkevného roka* - vianočného a pôstneho; pozri *kalendár cirkevný; mágia agrárna, betlehem*

Hall v súvislosti s heslom *Uvedenie Pána do chrámu* : počas obradu uvedenia do chrámu mali byť prvorodené deti vyplatené piatimi *šekelmi* (*Numeri 18,15-17*); prvotná kresťanská cirkev prijala tento sviatok uvedenia do chrámu a slávila ho ako kresťanský sviatok; podľa *Lukáša* sa židovský obrad „*očisťovania matky*“, ktorý vyžadoval obeť dvoch holúbät alebo dvoch *hrdličiek* (*Levitikus 12*), poriadal v tom istom čase a aj ten sa slávila kresťanská slávnosť; od raných čias slávnosť Očisťovania zahŕňala sprievod so *sviečkami*; odtiaľ pochádza aj jej názov Hromnice (sprievod sa poriadal s posvätenými sviečkami, ktoré sa potom zažihali počas búrok)

-príslovia: Ak svieti slnko na Hromnice, hojnosť žita a pšenice; Keď sú na Hromnice zasnežené povetrie, objaví sa skoro usmievavé líce, Keď sú na Hromnice snežné povetrie, objaví sa skoro

usmievavé líce; Na Hromnice chumelice, nebýva už zimy více; Prešli Hromnice, koniec sanice; Keď je na Hromnice pekne, medveď sa obráti na druhú stranu; Keď je na Hromnice odmäk, je po Hromnici tuhá zima; Ak je na Hromnice mráz, bude ich ešte päťdesiat ráz; Hromnice, zimy polovice

hromoklin - v súvislosti s heslom *vadžra*: v *hinduistickej mytológii* je vadžra zbraň *Indru*, védského boha dažďa a vládcu *dévon*; je veľmi mocnou zbraňou, keď kombinuje vlastnosti *meča*, *palcátu* a *kopije*; v tejto súvislosti sa väčšinou vadžra prekladá ako „*hromoklin*“;

Hron - pozri *Slovensko*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Hron>

E. Lehotský: Pri Hrone (1932)

M. Tvrdoň: Posledný sneh pri Hrone (1950-1955)

hrot - 1.typ *heroldskej figúry*; 2.grafický nástroj; pozri *rycie nástroje*

hrot kostený - *kostený hrot*

hrot polený - typ *heroldskej figúry*

hrotitý oblúk - *oblúk hrotitý*

Hrozba nekajajúcim sa mestám - (*Lukáš 10, 15*)

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=14

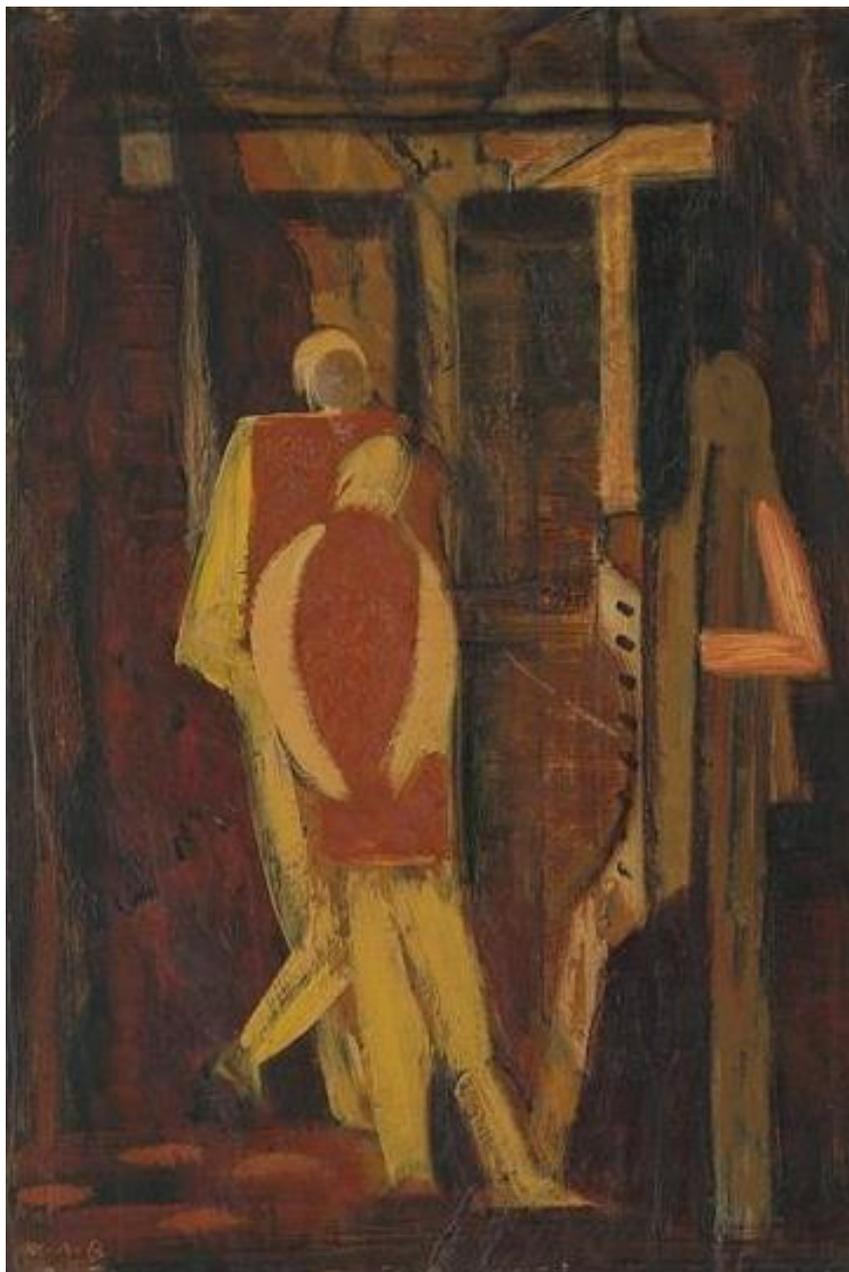
Hrozna hnevu/Plody hnevu - *Hodina Žatvy a ošeračky*

Hroznata - (†1217) zakladateľ *premonštrátskeho* kláštora v Teplej v západných Čechách; *patrón* plzenskej *diecézy*; hájil majetnícke práva svojho *kláštora* ako mu zaručovali kráľovské dekréty; zomrel vo väzení potom, čo ho prepadli hordy nemeckých a saských lúpežných rytierov alebo šľachtici, ktorí chceli získať cirkevný majetok; pozri *zemskí patróni*

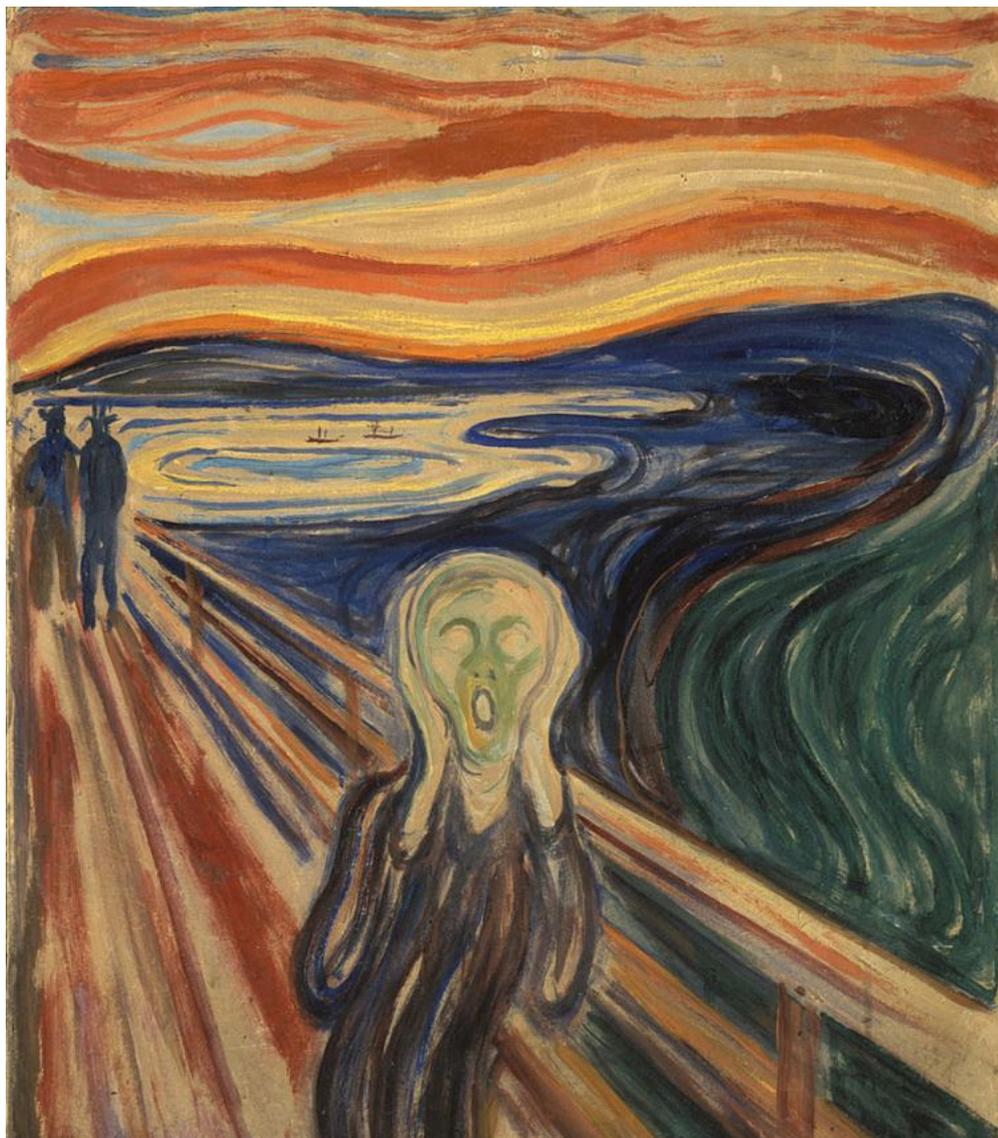
hrozno - pozri *viničový strapec*

hrôza, des - gréc. foibos – „hrôza“; tiež *horor*; veľký strach, zdesenie; pozri *Aegirova helma, Foibos; strach, bojzľivosť; kabinety hrôzy, horor*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Hr%C3%B4za>
https://sk.wikiquote.org/wiki/Wikicit%C3%A1ty:Hlavn%C3%A1_str%C3%A1nka

M. A. Bazovský: Hrozné čakanie (1948)

E. Munch: Výkrik (1910)

hrôzy na mori a v mori - pozri *Keto/Kete/Caeto*

Hrungnir - postava obra z prózy „Edda“ v knihe „Skáldskaparmál“ z 13.st.; Hrungnir bol nepriateľom severských bohov, mal hlavu a srdce z tvrdého kameňa; Hrungnir sa stavil s bohom *Odinom*, že jeho žrebec *Gullfaxi*, je rýchlejší ako *Odinov* osemnohý kôň *Sleipnir*; uzavrel stávkou s *Odinom* a stavil sa o svoju hlavu, že *Gullfaxi* bude rýchlejší; počas závodu, ktorý *Sleipnir* vyhral, Hrungnir zostúpil do *Valhaly* a tam sa opíjal a obťažoval mŕtvych hrdinov; bohovia ho vyzvali k boju s *Thorom*; Hrungnir hodil po *Thorovi* kladivo a *volva Gróa* bola požiadaná, aby pomohla zázračne odstrániť črepy, ktoré uviazli v *Thorovej* hlave; bohužiaľ, zatiaľ čo sa *Gróa* venovala svojej práci, *Thor* ju rozptyľovať tým, že jej podával správu o mieste pobytu jej manžela, ktorý mu predtým prebrodiť riekou *Élivágar*, ale teraz už je doma; *Gróa* stratila kúzlo a kúsky črepy zostali natrvalo vložené do *Thorovej* hlave; pozri *Jötnar*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Hrungnir>

Hrungnirovo srdce - jeden z názvov pre *valknut*, ktorý odkazuje obra *Hrungnira* a jeho kamenné srdce s tromi ostrými rohmi

hruška (strom, drevo, plod) - jemné, tvrdé, rovnomerne husté drevo ružovkastej až červenohnedej farby; málo trvanlivé, zosychá, s dobrou možnosťou morenia; v čínskom kalendári kvet hrušky symbolizuje ôsmy lunárny mesiac; pozri *pyrografia*; *plod*; *strom*; *atribúty*, *symboly*, *alegórie* a *prirovnania*

A. Dürer: Madona s hruškou (medirytina, 1511)

A. Bosschaert st.: Ovocné zátišie s mušľami a tulipánom (1620)

A. Van Dyck: James Stuart, vojvoda z Richmondu a Lennoxu so svojím atribútom (17.st.)

L. E. Melendez: Zátišie s melónom a hruškami (bodegón, 1772)

L. E. Melendez: Zátišie s hruškami a hroznom (bodegón, 18.st.)

L. E. Melendez: Hrušky, melón, taniera a sud (bodegón, 1764)

L. E. Melendez: Zátišie s chlebom, syrom, hruškami a nádobami (bodegón, 18.st.)

hry - pozri *hra*

hry antické - *antické hry*

hry betlehemske - *betlehemska hra*

hry biblické - *biblická hra*

hry cirkevné/dráma náboženská - pozri *pašiové hry, chodenie s tromi kráľmi, betlehemska hra*

hry gladiátorské - *gladiátorské hry*

hry isthmické - *isthmické hry*

hry japonské - pozri *go*

hry loptové - *loptové hry*

hry námorné - pozri *naumachia*

hry nemejské - *nemejské hry*

hry panhelénske - *panhelénske hry*

hry pašiové - *pašiové hry*

hry pohrebné - *pohrebné hry*

hry pýthijské - *pýthijské hry*

hry stolové - *stolové hry*

hřeb - český výraz pre *klinec*

hříč - český termín pre *heraldickú figúru* s motívom *bizarným*

hříčka - český termín pre *bizarnosť*; *grilli*

Hsigo/Hsiao - čínske legendárne monštrum v podobe *opice* s ľudskou tvárou a krídlami, ktoré jej umožňujú lietať; v pôvodnej forme mala tvár *sovy*; pozri *monštrá*, *čínski bohovia*; *legenda*